

ΘΡΙΠΕΣ

Στα αμπέλια υπάρχουν πολλά είδη, τα πιο συχνά όμως και πιο επιζήμια είναι τρία: ο κοινός, του καπνού και της Καλιφόρνιας με αντίστοιχες επιστημονικές ονομασίες *Drepanothrips reuteri*, *Thrips tabaci*, και *Frankliniella occidentalis*.

Προκαλούν ζημιές με οικονομική σημασία, κατά τόπους και χρονιές.

Περιγραφή – βιολογία

Είναι έντομα μικρά (0,5-1 χλστ), με σώμα μακρόστενο. Το χρώμα ποικίλλει από λευκό, κίτρινο μέχρι μελανό. Δεν γίνονται εύκολα αντιληπτοί λόγω του μικρού μεγέθους αλλά και επειδή αποφεύγουν το φως (φωτόφοβα) και τις ελεύθερες επιφάνειες (ζουν κρυμμένα). Τρέφονται στα τρυφερά μέρη του φυτού (νεαρά φύλλα, βλαστούς, σταφύλια). Τρυπούν τους φυτικούς ιστούς, διαλύουν τα κύτταρα και ρουφούν το περιεχόμενό τους.

Είναι σχετικά μακρόβια (πάνω από μήνα). Η διάρκεια του βιολογικού κύκλου εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες (συνήθως είναι 20-30 ημέρες). Γεννούν 40-100 αυγά που αποθέτουν κάτω ή μέσα στην επιδερμίδα και έχουν μεγάλο αριθμό γενεών (από 2-7 ανάλογα το είδος). Διαχειμάζουν με τη μορφή του τέλειου εντόμου σε διάφορα καταφύγια (σχισμές των κορμών, βάση των κληματίδων, κάτω από το φλοιό) ή στο έδαφος.

Χαρακτηρίζονται από ενδημική εμφάνιση. Υπάρχουν τοποθεσίες και αμπέλια που είναι συστηματικά παρόντες. Συνήθως, ο κοινός εμφανίζεται στα αμπέλια στην αρχή της βλαστικής περιόδου, ενώ του καπνού και της Καλιφόρνιας μεταναστεύουν αργότερα από άλλους ξενιστές (έντομα πολυφάγα).

Ζημιές

Οφείλονται στα τσιμπήματα που κάνουν για να διατραφούν. Οι ζημιές από τον κοινό στα πρώτα στάδια της βλάστησης κατά τόπους και χρονιές μπορεί να είναι σημαντικές. Σε υψηλούς πληθυσμούς καθυλώνουν τη βλάστηση. Στα επιτραπέζια σταφύλια οι προσβολές από θρίπες κατά την άνθηση - καρπόδεση προκαλούν εσχάρσεις και φελλοποιήσεις. Σπανιότερα, προσβολές που ξεκινούν από το κλείσιμο των σταφυλιών προκαλούν δακτυλιωτές κηλιδώσεις σε επιτραπέζια σταφύλια που εξελίσσονται ακόμα και σε σήψεις.

Συμπτώματα

Στα φύλλα:

Μικροφυλλία, το έλασμα ρυτιδώνεται, ζαρώνει και καρουλιάζει (σαν κουτάλι). Καστανές νεκρωτικές κηλίδες και σχισίματα κατά μήκος των νεύρων.

Στους νεαρούς βλαστούς:

Καστανές κηλίδες, παραμόρφωση, βραχυγονάτωση, μορφή ζιγκ-ζαγκ, ασθενική εμφάνιση.

Στα άνθη:

Ξήρανση των μίσχων, ανθόρροια.

Τέλεια έντομα

Θρίπας της Καλιφόρνιας

Στις ρώγες:

Εσχαρώσεις - ακανόνιστες φελλοποιημένες περιοχές.

Οι προσβολές γίνονται κυρίως κατά την άνθηση - καρπόδεση και κατά τα πρώτα στάδια ανάπτυξης των νεαρών ρωγών. Στις λευκές επιτραπέζιες ποικιλίες η εμπορική αξία μειώνεται σημαντικά.

Φελλοποιήσεις- εσχαρώσεις

Κηλίδες με μαύρο κέντρο και χλωρωτική άλω (συνήθως χωρίς οικονομική σημασία).

Προκαλούνται από νύγματα ωστοκίας του θρίπα της Καλιφόρνιας που γίνονται από την άνθηση μέχρι την καρπόδεση ή και λίγο αργότερα. Συνήθως υποχωρούν μέχρι την ωρίμαση αφήνοντας ορατό μόνο το σημείο του νύγματος (μαύρο κέντρο).

Κηλίδες ωστοκίας

Δακτυλιωτές κηλιδώσεις (σκουριές).

Εμφανίζονται συχνότερα στα σημεία επαφής των ρωγών, αρχικά ως αργυρόχρωμοι μεταχρωματισμοί (δυσδιάκριτοι) που κατά την ωρίμαση δείχνουν ως ερυθροϊώδεις κηλίδες. Οι προσβολές ξεκινούν από το κλείσιμο των σταφυλιών, προκαλούνται και από τους τρεις θρίπες, οι συχνότερες όμως οφείλονται στον κοινό και στις Καλιφόρνιας (του τελευταίου συνδέονται και με σήψεις των ρωγών).

*Δακτυλιωτές κηλιδώσεις
(Φωτό: Ν.Ροδιτάκης)*

Παρατήρηση: Υπάρχουν περιπτώσεις που η διάγνωση είναι δύσκολη επειδή η εκδήλωση των συμπτωμάτων δεν συμπίπτει με την παρουσία των εντόμων στην καλλιέργεια λόγω σημαντικού ετεροχρονισμού μεταξύ πρόκλησης και εμφάνισης συμπτωμάτων.

Αντιμετώπιση

Οι ζημιές στα πρώτα στάδια της βλάστησης αφορούν όλες τις ποικιλίες ενώ αυτές που γίνονται πάνω στα σταφύλια (προσβολές από άνθηση και μετά) μόνο τις επιτραπέζιες.

Καλλιεργητικά μέτρα

- Καταστροφή των ζιζανίων μέσα και γύρω από το αμπέλι, ιδιαιτέρως των θερινών ζιζανίων: περικοκλάδα, άγρια βλήτα και τσουκνιδόχορτο (σετάρια). Προσοχή: Η καταστροφή τους καλό είναι να αποφεύγεται στα ευαίσθητα στάδια των πρώτων φύλλων και της άνθησης του αμπελιού. Τα ζιζάνια μπορεί να φιλοξενούν μεγάλους πληθυσμούς από θρίπες οι οποίοι θα αναγκαστούν να μετακινηθούν προς το φύλλωμα του αμπελιού και τα σταφύλια.
- Πρακτικές που συμβάλλουν στον καλό αερισμό και στη μειωμένη σχετική υγρασία στη ζώνη των σταφυλιών περιορίζουν τις προσβολές (π.χ. ο περιορισμός του φυλλώματος με ξεφυλλίσματα, ο περιορισμός της βλαστομανίας του αμπελιού και της ανάπτυξης θερινών ζιζανίων με κανονικές αρδεύσεις και λιπάνσεις κλπ.).

Χημική αντιμετώπιση

Για την καταπολέμηση λαμβάνονται υπόψη το ιστορικό (ενδημική εμφάνιση) καθώς και η ευαισθησία της ποικιλίας. Ο αριθμός και ο χρόνος ψεκασμών εξαρτώνται από τις ενδείξεις των χρωμοπαγίδων (μπλε και κίτρινες) αλλά κυρίως από τις δειγματοληψίες. Συνήθως οι επεμβάσεις συμπίπτουν χρονικά:

- για τις ζημιές που προκαλούνται στη βλάστηση με τα βλαστικά στάδια των πρώτων φύλλων,
- για τις εσχαρώσεις - φελλοποιήσεις στα επιτραπέζια σταφύλια με τα βλαστικά στάδια της άνθησης - καρπόδεσης και της αύξησης των ρωγών,
- για τις δακτυλιωτές κηλιδώσεις με την έναρξη του κλεισίματος των σταφυλιών (συνδυασμένη επέμβαση με την ευδεμίδα).

Σημείωση: Σε κάθε περίπτωση, για να γίνει χημική καταπολέμηση πρέπει πρώτα να τεκμηριώνεται η παρουσία τους. Χρειάζεται προσεκτική παρατήρηση στα βλαστικά στάδια των πρώτων φύλλων για όλες τις ποικιλίες και της άνθησης – καρπόδεσης για τις επιτραπέζιες (με χρωμοπαγίδες και με τινάγματα βλαστών και ανθοταξιών πάνω σε λευκή επιφάνεια).

Βλαστικά στάδια							
Κλίμακα Baggiolini	Έξοδος φύλλων D	Πρώτα φύλλα E	Εμφάνιση σταφυλιών F	Ξεχώρισμα σταφυλιών G	Μούρο H	Άνθηση I	Καρπόδεση J
Έλεγχος							

Επιπλέον, στις επιτραπέζιες ποικιλίες παρακολούθηση πρέπει να γίνεται και πριν το κλείσιμο των σταφυλιών.

Λόγω της δυσκολίας διαπίστωσης και προσδιορισμού των εντόμων, οι αμπελουργοί θα πρέπει να συμβουλευούνται τους τοπικούς γεωπόνους - συμβούλους τους ή τις υπηρεσίες γεωργικών προειδοποιήσεων και φυτοπροστασίας.